

La injustícia de la cultura catalana amb Josep Pla.

Cultura | 09-01-2008 | 12:34

Sóc de l'opinió que tots plegats hauríem de tenir clar que el llegat d'un escriptor és la seva obra, no el seu comportament en vida. Dit això, quan s'entra en el terreny de jutjar conductes, cal fer-ho amb una certa equanimitat. Condemnar actituds mantingudes durant els convulsos anys de la Guerra Civil espanyola per algú que va haver de fugir del seu país per no ser assassinat, des de la comoditat de l'any 2008, és massa fàcil.

Josep Pla és una figura crucial per a Catalunya i per a la llengua catalana. Deixant de banda la seva extraordinària qualitat literària personal, l'obra completa de Josep Pla és un autèntic monument a la memòria del país. Díficilment se m'acut una forma millor de saber el que ha estat i què és Catalunya que llegint les trenta mil pàgines de l'obra de Pla. Algú capaç de deixar-nos aquest tresor memorialístic mereix de per se el nostre reconeixement. Això per no parlar d'un altre gran llegat al que ens va acostumar: una llengua viva, precisa, clara i vàlida com a model a seguir. Què farien els francesos si tinguessin un Josep Pla? I els alemanys? I els anglesos? Què farien els mateixos castellans si l'escriptor hagués nascut a Navalcarnero enlloc d'haver-ho fet a Llofriu? Ho hem pensat mai? Jo crec que hauríem de reflexionar-hi. No els veig barallant-se sobre la conducta d'un Goethe, un Molière, una Jane Austen o un Valle Inclán. I possiblement ells no tinguin tanta necessitat d'un referent literari tan important com tenim nosaltres.

No sé quins són els motius que continuen atiant les brases de la polèmica al voltant de Pla. Sóc del parer que les rivalitats, capelletes i enveges de fa quaranta anys ja han quedat enrere i, tanmateix, el foc segueix cremant en somort. Catalunya és un país realment curiós. Enguany es compleixen cent deu anys del naixement de Pla, un dels seus més grans escriptors, possiblement el més gran i influent de tota la història de la literatura catalana. I, en lloc d'aprofitar aquest fet per difondre la seva obra en tots els àmbits, i enriquir el país a través d'aquesta magna obra literària sense parangó a casa nostra, encara estem discutint sobre si la seva trajectòria vital va ser o no modèlica en relació a altres que sembla ser que sí que ho van ser, que se sàpiga és clar.

No em vull ficar en camises polítiques d'onze vares, ja que jo sóc exclusivament i única un periodista que fa el seu ofici d'operador semàntic de la realitat, però si la realitat esmentada ho és per criticar la trajectòria certament reprovable d'un temps de la vida de l'escriptor de Llofriu, també ho ha de ser per reconèixer-li que més tard va demanar perdó per les seves greus accions i errades d'aleshores (cosa que no han fet mai reconeguts i destacats franquistes i falangistes

rehabilitats per la democràcia com Samaranch per exemple), i sobretot per emmarcar la seva obra en el mes gran homenatge literari digne de qualsevol guardó de tots els que li van estar negats, i vull fer una referència molt especial al Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Personalment doncs, malgrat l'història fosca d'aquelles accions menyspreables com servir l'espionatge franquista de què darrerament ha estat acusat amb proves fefaents i inexcusables d'aquells fets, crec que Josep Pla seria un referent indiscutible en qualsevol altre país. I aquí, on més el necessitem, on no tenim encara una llengua i una cultura plenament consolidades, sembla que vulguem amagar-lo perquè no té un full de serveis immaculat. M'agradaria preguntar als joves que surten dels nostres instituts i escoles, i m'atreviria a dir que també de les facultats universitàries, quants han llegit Josep Pla. M'aventuro a augurar que el percentatge seria decebedorament baix. I és una llàstima, perquè a en Pla ?per exemple a El quadern gris?, un jove hi pot trobar grans dosis de complicitat davant les inquietuds pròpies d'aquesta època de la vida. D'altra banda, l'obra de l'empordanès transcendeix les fronteres de la literatura i s'endinsa en altres mons del coneixement, fet especialment enriquidor per a una lectura de joventut. I em fa molta vergonya aliena recordar que, no fa gaire, un company d'una redacció, crec que periodista o llicenciat en Ciències de la Informació -encara que per les paraules que em va dirigir no ho voldria jurar- em va acusar de fer descripcions massa fidedignes relacionant-me amb aquell geni gironí. ?Fots unes descripcions que semblen en Josep Pla? em va etzibar... Pobre noi. No sabia que m'estava elevat a una categoria que, cas d'arribar-hi que ho dubto molt, per a la meua persona seria motiu de gran orgull. I tampoc no sabia que enlloc de ferir-me com pretenia, m'estava lloant aclaparadorament. Tant de bo poder -i saber- descriure d'aquella manera.

Però tornant al lligam de Pla amb el país, m'agradaria citar un fragment de la seva obra que, no per ser a bastament conegut hem de deixar de recordar com a referent d'aquest compromís amb el país, digui's Empordà o, per extensió, Catalunya. Pertany al capítol ?El geni loci en la meua situació personal i en la meua obra literària?, del llibre El meu poble del volum de l'obra completa titulat El meu país, i fa referència a la influència del paisatge de l'Empordanet, vist des del far de Sant Sebastià, en els seus inicis com a escriptor. Aquestes són les paraules que clouen l'esmentat text: ?Un dia la vista em portà a dibuixar sobre la terra que tenia al davant quatre punts cardinals. A cada punt hi havia un poble del pla. De cada poble, en veia el cementiri ?que era per a mi un cementiri familiar... Aquell dia vaig sentir-me davant d'aquesta creu de terme de la mort, lligat a aquesta terra amb lligams immortals. De tots els dies de la meua vida, aquest ha estat potser per a mi el més aprofitat. Aquell dia vaig veure que Sant Sebastià era per a mi l'eternitat?.

Pla és un home amb clarobscur, com tants altres artistes, però la seva obra ?que és el que compta? és una llum nítida que il·lumina un camí i que no podem menysprear. Hem de llegir Pla com més millor, val la pena, de veritat. Altra cosa és la política i els defectes humans que tots, sense excepció, tenim. I si no ho creuen així, el que estigui lliure de pecat que tiri la primera pedra.

Fuente: Santi_C

Autor: Santi_C